

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Fe pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.
Narečnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in velja tristočna petič-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr. če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 10.

V Ljubljani, v torek 14. januarija 1890.

Letnik XVIII.

Slika revščine v Galiciji.

Ker nam ne more biti malomarno, kakó se godi našim severnim sodržavljanom, podajemo č. čitateljem naslednjo „sliko revščine“, kakor jo je objavila „Cervonaja Rus.“

„Imamo uradne in druge zanesljive podatke o razmerah bēde v naši deželi. Na žalost, takó uradni, kakor zasebni opisi, strinjajo se to pot soglasno, predstavljajoč položaj naših kmetov v kaj mračnej luči. Mi bi si bili predstavljali, da so poprejšnji opisi in pripovedovanja te bēde bili pretirani, toda s temi novejšimi podatki potrjuje se turobna resnica znova.

In takó uradna preiskovanja gledé pobitja konj, katerih ni bilo s čim krmíti, pokazujejo, da je bilo koncem decembra pr. l. pobitih v Galiciji 45.000 kmečkih konj. Uradni opis opravičuje nekoliko vzrok pobitja živega inventarja, za obdelovanje zemlje neobhodno potrebnega, ko pravi, da večina teh konj je bila opešana z letnim delom, stara in brez vsake moči, ne predstavljajoča razun kože nobene vrednosti. Takošnih konj, zamorjenih od glada in krmljenih le s travo in slamo, baje v najboljših letih pogine po nekoliko tisočev, kajti naš kmet, imajoč navadno le malo krme za živino, podaja jo raje kravam, telicam, ali mladim konjem, namesto da bi krmil vso dolgo zimo prepotegnjenega starega konja, kateri, naj bi se tudi takó ali takó preživil, je vendar za spomladansko delo za nič in bolehav.

Ravno ti konji ali gineje vsled lakote, ko izgnani izpod strehe morajo si sami kopati izpod snega uvenelo travo; ali pa gineje z nasilno smrtjo pod udarci rabeljna. Slaba letina je v minolem letu znatno povečala število teh zamorjenih žrtev, pa jih je padlo okolo šest odstotkov od vsega števila konj v Galiciji. Med tem pa uradna poročila županstev, predložena namestniji, predstavljajo položaj dežele v sledečej sliki:

V 22 okrajih je zadosti potrebnega živeža, v nekaterih ga je bolj pičlo, v ostalih pa — blizo v

40 okrajih — vlada veliko pomanjkanje. Kar se tiče glada, ni došlo sicer še iz nobenega okraja poročilo, da bi že sedaj stradali kruha, toda bati se je, da ga v nekaterih okrajih začnejo stradati že pri koncu tekočega meseca, ali v februariju, v drugih pa pred novino.

Da navedeno uradno poročilo ne predstavlja pravega položaja, je razvidno iz tega, da so v Podolju, v tej žitnici Galicije, že sedaj jeli rabiti žito, odločeno za seme. V nekaterih vaséh, kakor Kozovka, Suščin in Ostaleci, vlada strašna revščina, kajti tam ni le samó žito slabo obrodilo, marveč spravrgel se tudi krompir. V skednjih, shrambah in celó v hlevih je popolnoma prazno. Kot nameček k temu prikazal se je v naznačenih vaséh še trebušni tifus.

Posledice revščine pokazale so se že v najstrašnejši podobi. Trebušni tifus gotovo ni navstal po preobilnej hrani. Vrhu tega začenjajo se pojavljati bolezni ne samó v tarnopoljskem okraju. Podobna poročila prihajajo tudi iz tlustega okraja, v katerih se piše: „Letošnja revščina vsled slabe letine obiskala je tudi naše okrožje. Najobčutljivejše je pomanjkanje hrane, čegar neizogibne posledice so: prodajanje vsakovrstne živine za ceno kože in kostij. Preživljenje do novine bo kaj težko, kajti naznačena sredstva pomoči ne bodo zadostovala. Dokaz imamo v občini Šipovci nad Seretom, katera šteje nad 800 duš ter je dobila pomoči 60 gld. in kjer začenjajo razsajati bolezni.

Ako stoji stvar tako že v decembru, kaj še le bo pri koncu zime, v februariju in mareiju? Predpostavlja tako turobno sliko revščine, pozivljamo s tem vse: Rešite ljudi! Delajte vse, kar je le mogoče, da bi se zmanjšale žrtve gladne smrti! Snujte in ustanovljajte odbore, ki bodo za prizadete pobirali milodare in ako že v zaščito živine obstoji pri nas „družba proti trpinčenju živali“, pa smo še tolikanj več že po usodi sami dolžni pobriniti se za ljudi in za-nje skrbeti.“

Kot dostavek k temu poročilu še dodamo, da

se je že osnovalo v Levovu podobno društvo, ki bo pobiralo za prizadete milodare. Res so tudi Slovenci milodarnih rok, smemo pač pričakovati, da tudi oni po možnosti svoji ne bodo odtegnili svoje pomoči obiskanim severnim bratom. Za reveže je Bog plačnik!*)

*) Žal, da pri nas na Dolenjskem ni mnogo bolje. Op. vred.

Strajka — slabe strani in njegova opravičenost.

II.

Lastna pomoč ima obširen pójem, ki obseza vse, kar morejo delavci zahtevati in doseči, ne da bi delali krivico. Da je torej strajk kot prisiljena obramba po pravnih načelih opravičen, morajo delodajalci, proti katerim se strajk obrača, biti v krivici. Da pa je strajk le lastna pomoč in ne prisiljena obramba, ni treba, da bi delodajalci bili v krivici. Za opravičenost strajka je torej to pomenljivo. Ako je prisiljena obramba opravičena, sme izvršiti, da delavec odpové svoje dolžnosti: ako namreč hočem doseči svojo pravico od onega, ki mi dela krivico, smem mu odpovedati enakoveljavne dolžnosti, da mu tako dokazem njegovo krivico. Ako pa kaj zahtevam, do česar sem sicer opravičen, kar pa mi drugi lahko odreče, ne da bi mi storil krivico, potem mu jaz ne smem odpovedati opravičene dolžnosti.

Ako so torej delavci popolnoma prepričani, da jim delodajalec dela krivico, smejo delavci takoj pretiti, da bodo ustavili delo, in če delodajalec ne poravnava krivice, smejo delavci strajkati, to je, delo ustaviti. Ako pa delodajalec ne dela krivice, morajo delavci delati do pogodjenega obroka. Vendar pa smejo tudi v tem slučaju, če namreč morajo delati do pogodjenega obroka, zahtevati večje plačilo za svoje delo.

Težko pa je določiti, kdaj je nizka plača krivična. Zato pa je tudi težko določiti, kdaj smejo

LISTEK.

Jezičnik.

(Konec.)

Z isto odločnostjo šiba tudi napake domačega ljudstva. Prim. v „Jezičniku“ str. 38, 39, kjer govori o mladeničih, ki ne marajo v cerkev in zunaj postajajo, in našteva njih imena: n. pr. Ožbe Trmoglavca, Primko Kruhastradiča, Janko Grdoglediča, Pavliha Dolgoprstiča, Anže Šantovestiča, Mate Žganjelukeca, Prismodeža, Vsezapiveca; in manjši ferkolini: Smrkolizec, Strganič, Zmikež, Bukovsmrd itd. — To se pravi pisati konkretno. Enako unemo kaže Svitoslav za svojo slovensko domovino; njegova je zasluga, da je z Bleiweisom utrdil živahno književno delovanje med Slovenci. — Materin glas mu je „mil kot rana rosa“ (str. 43), Slovenci so njemu „desno oko“, katerim v „blagor dahnejo vseh njegovih mislij venci“ (ibid.), vendar njemu narodnost ni malik, pred katerim se nekateri klanjajo ter mu vero in vse drugo vržejo pod noge; Slomšek je v tem njemu vzornik (str. 12). Naj se budi, oživlja narodni duh v prid in blagor lastnega naroda, ne pa v zaničevanje, v škodo, ali celó zati-

ranje drugih narodov („Jezičnik“ 31); v tem oziru odločno in jasno naznani, zakaj posebno duhovniki slovenski ljubijo svoj narod. „Kar mi delamo,“ — pravi (str. 48), — „in učimo, to delamo iz prepričanja; mi se poganjamo za pravice, in še zlasti, ker je narod manj v nevarnosti zastran vere in npravnosti, ako svojo narodnost ohrani, kakor pa če se iznarodi.“

Njegovemu domoljubnemu delovanju so bile vodilo njegove lastne zlate besede: „Lepa je ljubezen do svojega naroda, skrb za ohranitev in olikovanje njegove častitljive besede, prizadevanje za njegov časni blagor sploh: še kaj vse lepši pa je ljubezen do svete vere, in vse blagši je skrb za njeno spolnovanje in ohranitev; pristrčno pa je to, da se oboje dá skleniti in se prav lepo strinja, ako narodno prizadevanje v pravi meri ostane. (Dan. leta 1860, Cf. „Jez.“ 30.)

„Deloval je Jeran in še deluje kot pesnik in pisatelj, s čvrsto pevsko žilo,“ — pravi „Jezičnik“ (str. 97), — je Svitoslav zložil dokaj vsakovrstnih pesmij, cerkvenih in svetih, posvetnih in narodnih za razne prilike. Trudil se je vzlasti v „Danici“ mnogo s popravljajem pesmij drugih pesnikov; sam pravi: „Kadar čas dopusti, tudi kako bolj hodnično (pesem) v belež vzamemo, in ko dobi

vsaj ohlančno podobo, potem v natis pride, že celó pa, ako se spremeni v pražnjo.“ (Cf. „Jez.“ 73.)

Izvrsten je v kratkih čestitkah, kakoršnih je brez števila zložil. Značaj njegov je npravnost, čednost, verno in pobožno vedenje, poštena zabava, tudi pesmi mu ne smejo biti brez koristne soli.

Proza Jeranova je izvirna, samotvorna. Dober kovač-jezikoslovec je mnogotero pomnožil slovensko besedišče („Jez.“ 97); ni čuda, da je pokojni Levstik, kakor je sam pravil, vzlasti zaradi jezika rad prebiral „Danico“, češ: „edini Jeran zná še slovensko pisati;“ rada sta tudi v slovenskih pogovorih trla jezikovne lešnike.

Največjo zaslugo pa si je Svitoslav pridobil v slovstvu slovenskem, ker se je vsikdar vklanjal tudi v slovstvenih delih zakonom božjim ter v istem smislu presojal in obsojal tudi spise drugih pisateljev. Ker se mnogi drugi pisatelji ne drže teh zakonov, prišel je Svitoslav z njimi mnogokrat v nasprotje in s svojimi spisi na „šeškalicu“ (str. 53). To zaslugo prav posebno in po pravici poudarja „Jezičnik“ (Cf. str. 21, 24, 27, 29, 41, 44, 73, 83).

Kje, kdaj in kako se bo začela katoliška beletristika, povprašuje Svitoslav leta 1859 (Cf. „Jez.“ 27). Kje so moči, da si bodo upale gosti jez napčnih trditvev . . . predreti. — Slovencem bukev

delavci na podlagi krivične in torej ničevne pogodbe takoj delo ustaviti ne gledé na pogojeni obrok. V prvi vrsti bi bil v krivici delodajalec, kateremu se delo dobro plačuje, in vendar delavcem toliko ne zviša plačila, da bi zadostovalo njemu in družini za živē. Do takega zboljšanja plačila ima delavec pravico; dalje ima tudi pravico, da ne dela preko svoje moči.

Po je torej v glavnih potezah opravičenost strajka s pravnega stališča. Absolutno strajka ne moremo zavreči, ker s tem bi kratili delavcem pravice. Akoravno pa je strajk za gotove slučaje opravičen, vendar je vedno nevaren, in obžalovati moramo take razmere tudi za slučaj, da je strajk lastna pomoč ali opravičena prisiljena obramba. Treba je misliti na druga sredstva, da se delavcem zagotovi človeško življenje. Taka sredstva nam je naznačil papež Leon XIII. v svojem nagovoru francoskih delavcev. „Višji stanovi morajo imeti gorko srce za one, ki služijo v pōtu svojega obraza; brzdati morajo nenasitljivost po bogastvu, veselju in razkošju, ki vedno raste. V vseh stanovih iščejo le uživanje, in ker vsi tega ne morejo doseči, izvira iz tega nezadovoljnost, upor in vstaja.

Oni, ki imajo v rokah postavno moč, morajo se prepričati o resnici, da ne bodo ne s človeškimi postavami, ne z orožjem odvrnili nevarnosti, ki preti človeški družbi. Neobhodno je potrebno, da cerkev prosto zopet oživi v sreih božje zapovedi ter razširi njihov vpliv na vse vrste družbe; da se s pravičnimi naredbami delavcem zagotovi njihove koristi, varuje mladost, slabost in domači poklic ženā, pravica in dolžnost nedeljskega počitka in tako v družinah in pri posameznikih pospešuje pravost, redno in krščansko življenje. To zahteva javni blagor, pravičnost in naravno pravo.

Delodajalci morajo smatrati delavca kot svojega brata, olajšati mu, ako le mogoče, njegovo življenje, skrbeti za njegove duševne in telesne koristi ter ga navduševati in blažiti z lepimi vzgledi.“

Ako bodo ti nauki prešli narodom in stanovom v kri in meso, ne bode treba strajkov, v korenini bodo zatrti delavski nemiri, mir in edinost bodeta združevala posamezne stanove, gospodovali bodete pravičnost in ljubezen v vseh človeških razmerah.

Dr. Döllinger †.

Dne 10. t. m. zvečer je umrl v Monakovem dr. pl. Döllinger v 91. letu svoje starosti. Rodil se je dne 28. februarja 1799 v Bambergu znanemu anatomu in fizijologu Ig. pl. Döllingerju, obiskoval šole v Würzburgu in semenišče v Bambergu. Leta 1822 je bil posvečen v duhovnika, leta 1823 je bil poklican kot profesor na licej v Aschaffenburgu, odkoder je leta 1826 prišel kot izredni profesor na vseučilišče v Monakovo ter bil že drugo leto imenovan rednim profesorjem cerkvene zgodovine in cerkvenega prava. Dr. Döllinger je bil prva leta tako odločen zagovornik pravic katoliške cerkve nasproti državi, da je bil leta 1847 umirovljen ter imenovan proštom pri sv. Kajetanu v Monakovem. Kralj Maksimilijan II. mu je leta 1849 zopet podelil službo. Tudi sedaj je bil dr. Döllinger v besedi

in pismu neustrašen zagovornik cerkvene neodvisnosti. V tem oziru je bil ponos nemških katolikov. Od leta 1845 je deloval tudi na političnem polju kot član bavarske stanovske zbornice ter 1848 in 1849 kot član shoda v Frankobrodu. Leta 1868 je kralj Ludovik II. imenoval dr. Döllingerja dosmrtnim svetovalecem bavarske krone.

Zadnje dni njegovega življenja napala ga je influenza, pa je zopet okreval; dne 10. t. m. zvečer pa je mrtvoud končal njegovo življenje.

Döllinger je bil, — smemo reči, — v nekem oziru Tertulijan drugi. Neustrašen prvoboritelj katoliške cerkve je bil mnogo let ter pobijal nasprotnike z ostrim peresom, bistrim umom in izvanredno učenostjo, a na svojo starost je stopil na napačno stališče nasproti najvišji cerkveni oblasti, naposled postal heretik ter kot tak, žalibog, tudi umrl. Pričetek svoje krive poti je storil že leta 1861, ko je v javnih predavanjih napadal svetno oblast papeževo. Ker so mu nekateri odgovarjali, objavljaj svoje misli o nebitvenosti papeževe svetne oblasti za obstanek katoliške cerkve tudi v svojih spisih: „Kirche und Kirchen“, „Papstthum und Kirchen-thum“. Leta 1863 je z znanim učenjakom Hanebergom sklical v Monakovo shod katoliških učenjakov ter tu v svojem govoru o „preteklosti in sedanjosti katoliškega bogoslovja“, kakor tudi v svojem sicer priznanja vrednem spisu „Papstfabeln des Mittelalters“ marsikaj rekel in zapisal, kar ga gotovo ni priporočalo kot pripravljaleca za vatikanski koncilij.

Ko pa je na vatikanskem konciliju bila proglašena verska resnica o papeževi nezmotljivosti, objavil je proti temu vprašanju spis „Janus“ ter objavljaj v „Allg. Ztg.“ nasprotne svoje nazore v „Rimskih pismih“. Proti njemu je vstal sedanji profesor cerkvene zgodovine v Würzburgu in sedanji kardinal Hergenröther s spisom „Anti-Janus“. Vsled tega je stopil na čelo starokatoliškemu gibanju, katero so podpirale tudi mnoge nemške vlade. Njegov nadškof je zahteval, naj prekličje svoje krive nazore, Döllinger pa je dne 28. marca 1871 odbil to zahtevo in tako je bil dne 17. aprila istega leta izobčen.

Kot mislec, kakeršen je bil Döllinger, moral je kmalu spoznati, da starokatoliška cerkev nima podlage in torej tudi ne obstanka. L. 1874 in 1876 se je pač še udeležil v Bonu posvetovanj angleških škofov in bogoslovcev in nekaterih zastopnikov iztočne cerkve, kako naj bi se združile, pozneje je tudi to opustil.

Dr. Döllinger je tako rekoč nehal živeti, kajti varal se je v svoji nadi, da bode na tisoče duhovnikov stopilo pod njegovo zastavo. Ime njegovo se je sicer vedno imenovalo, kajti nasprotniki cerkveni in rogovileži pošiljali so mu čestitke, zaupnice itd. Toda prejšnji odločni Döllinger ni več živel, propadel je v servilizem in klečeplaštvo nasproti prejšnjim svojim nasprotnikom. Katoliki so še vedno upali, da se bode zaslužni učenjak še pred smrtjo spravil s cerkvijo in tako dokazal, da je premagal samega sebe. To upanje se ni uresničilo. Ko ga je pred leti 87letnega starčka prosil njegov prijatelj,

naj se spravi s cerkvijo, odgovoril je: „Kaj pa poreté časniki!“ On torej ni bil mučenec katoliške cerkve, pač pa mučenec bizantizma nasproti državi in časnikom. Od l. 1870 Döllinger tudi ni več pisal; sestavil je le nekaj govorov za bavarsko akademijo, in sicer jako čudne govore, v katerih je napadal Habsburžane, jezuite ter proslavljal žide. Kam zabrede napuh!

Dr. Döllinger je posebno temeljito zagovarjal katoliško cerkev kot edino pravo in božjo v svojih delih „Die Reformation, ihre innere Entwicklung und ihre Wirkungen“ in „Christenthum und Judenthum“. Ahi se je sploh kdaj pokesal, da je ravno oni cerkvi dal slovo, katero je tako odločno in navdušeno zagovarjal, nam ni znano. Pač pa se razvozlja zagonetka njegove upornosti z besedami sv. apostola „scientia inflat“. Priznati je moral ali papeževo ali svojo nezmotljivost, toda ni imel toliko ponižnosti, da bi se uklonil prvi. Tudi ponižnost je milost, za katero je treba moliti in prositi Boga. Bog mu bodi milostljiv!

Politični pregled.

V Ljubljani, 14. januarija.

Notranje dežele.

Spravne obravnave. Kakor že povedano, znano ni nič gotovega o vspehih konferencije. V obče listi nimajo posebnega zaupanja, da bo grof Taaffe dosegel spravo, vendar pa piše „Politik“: Konferencija ne bo imela neposrednega praktičnega vspeha, toda razpršila bo pa le nekoliko gosto meglo, v kateri tako plodovito raste ljuljka narodnih strastij.

Tretja gimnazija v Gradcu. Naučno ministerstvo je sklenilo, da ne bo za sedaj še ustanovilo tretje gimnazije v Gradcu. Mestni svet je vsled tega sklenil, da odpošlje detično prošnjo državnemu zboru in vladi.

Tržaška trgovinska zbornica je za predsednika izvolila barona Reinelta, za podpredsednika pa Dimerja. V borzni odsek sta bila zopet izbrana Maehlig in Didemetrio, prvi ob enem za odsekovega načelnika.

Kossúth se je po trditvi milanskega „Secola“ izjavil, da niti ne bo sprejel avstrijskega konzula, ki ga bo prišel pozvat, naj prevzame (?) avstrijsko državljanstvo. Predno se more kaj takega zgoditi, treba bi bilo toliko brezznačajne avstrijske vlade, ki bi h Kossúthu pošiljala svoje konzule. Vodja in ideal madjarske vseučiliščne mladine je s tem pokazal, kako more človek doseči najvišjo stopinjo nesramnosti.

Vnanje države.

Avstrija v evropski vojski. Avstro-ogerski veleposlanik v Parizu, grof Hoyos, rekel je bajé nasproti sotrudniku francoskega lista „Evénement“-a, da se Franciji v slučaji vojske z Nemčijo ni treba bati Avstrije, ki je v smislu zavezne pogodbe prevzela le ta nalog, da bo branila Rusiji hiteti Franciji na pomoč. Kaj je bil povod Hoyosu, da se je nasproti francoskemu časnikarju podal na to prekočljivo polje, ni nam znano, toda resnica je, da besede njegove niso ostale brez odurnega odmeva v Nemčiji. „Nat.-Ztg.“ piše: „Po našem mnenju nazor grofa Hoyosa nikakor niso merodajni za politiko cesarstva, toda prepričali smo se zopet, kakó utemeljeno je načelo nemške orožne ustave, da mora biti država takó močna, da se more ob enem na dveh straneh bojevati.“

in časnikov pisati naj se nihče ne loti, kdor nima katoliškega duha in slovenskega srca (str. 42). „V sodbah o posvetni poeziji je Svitoslav resen in strog“, — pravi „Jezičnik“ (str. 29), — „a tem milejši je v sodbi o osebah, za katere najde izgovor, tudi če ga je najti težko, še celó bratomorca Kajna rešuje iz pekla, kakor pravijo njegovi prijatelji.“

Kakor se v tej vrsti spisov kaže bolj duh Jeranov, tako se v drugih kaže njegovo zlato srce, ki bje nesebično za blagor svojega bližnjega, posebno rojaka. Človekoljubov, posebno mladinoljubov, ki bi bili neposredno in posredno toliko storili za blagor slovenskega ljudstva, imamo Slovenci pač malo; med njimi je za vse čase „koledniku vseh kolednikov“, — kakor „Jezičnik“ imenuje Svitoslava v tem oziru, — odločeno častno mesto.

Človekoljuba kažejo Jerana njegovi spisi; na primer piše leta 1849 kot voščilo „Novic“:

Voščimo, naj pobratenje
V čistih se namenih žiri,
Zloga med narodi vlada,
Vse naj duh ljubezni vmiri.“

Saj smo si vendarle bratje (str. 31), naj že kôga kličejo: pobratim, Bruder, fratello, himvér in kendeš barátom, ali kar že bođi. Zoperni so mu narodni prepiri, zato živi in gori za katoliško vero, ker vé, da je le tej mogoče pobratiti razprte brate.

Prav posebno pa kaže Svitoslav pri vsaki priliki veliko, res očetovsko ljubezen do revne naše mladine; v tem oziru on vse upa, vse pretrpi in vse prenese. O tem delovanju govori „Jezičnik“ na mnogih straneh, n. pr. 28; želel je že leta 1860 „Ljubljani, da bi dobila vzgojilnico za zanemarljene otroke in fantaline“; ni mu všeč, da otroke vikajo po šolah (str. 37). Kakor nezrelo sadje želodcu ne tekne, tako tudi nezreli mladosti prezgodnji „titelni“ k oliko ne koristijo; pač pa želi, da bi mladino domoljubi krepkeje podpirali, zato osnuje leta 1880 „študentovsko kuhinjo“; ker pa ima svoje mlade gospodiče zeló v čislih, zdí se mu, da „kuhinja“ ni zánje in zato jih posadi za „dijaško mizo“, in tej mizi je on umen kolednik leto za letom. („Jezičnik“ str. 77, 85, 88, 91 itd.)

„Podpora naše šolske mladine je naš notranji misijon“, — pravi Svitoslav, — „tedaj čisto domača, domorodna zadeva in potreba“, — („Jezičnik“ str. 88), — težko je mladeniča brez upanja pognati čez prag, dekler človek nima kamena namesto srca (str. 85). Pogosto se pritožuje zaradi previsokih denarnih stroškov za šole, posebno vedno druge, drage učne knjige, preobčutljiva šolnina, ki revežu brani v šole. Sploh: kjerkoli je kaka sila, zna uneti on, — kolednik vseh kolednikov, — ljudsko

milosrčnost in radodarnost, in — morebiti nobena dežela primeroma ne žrtvuje toliko, kolikor daruje v dobre namene Kranjska („Jez.“ 98). In to se večinoma godi po posredovanju Svitoslavovem, kateri sevēda sveti v tem oziru z lepim vzgledom svojim rojakom, in zato so prijatelji, ki so čestitali leta 1882 Svitoslavu-kanoniku, čestitali še bolj dijakom in revežem, češ, ti bodo vsako leto za nekaj stotakov na boljšem.

„Jezičnik“ za leto 1889 je med vsemi najboljše; navaja namreč obilno cvetja iz spisov Svitoslavovih, ker želi, da bi duh iskrenega bogo-, domo- in človekoljubja, ki tako prijetno puhti iz tega cvetja, tudi sedaj napolnjeval plodonosno polje slovstvenih ratarjev slovenskih.

In ker sta za uresničenje te želje dolgo vrsto let prav posebno delovala „Daničar“ in „Jezičnik“, in sicer z ne malim vspehom, kakor vzlasti spričuje najnovejši razvoj slovenskega slovstva, izražam ob sklepu svojega poročila o „Jezičniku“ za leto 1889 željo in upanje, da čislana v krogu in družbi svojih hvaležnih učencev in drugih rojakov še prav mnogo let čila na duhu in telesu krepko delujeta po gēslu velikega Strossmayerja za naroda našega vero in domovino!

A. Kalan.

Srbija. Kraljica Natalija je zadnji čas jako samotarsko živela, ker je spoznala, da ne more v Srbiji igrati politične vloge. Le minole dni je priredila pojedino, ko je bilo dogotovljeno njeno novo stanovanje. Povabila je svoje zveste pristaše generala Lešjanina in Horvatovića, polkovnika Oreškovića in vodjo liberalcev, veletržca Krzmanovića. Regentstvu je naznanila, da bi se rada med prazniki st. st. sešla s svojim kraljevskim sinom; na dotično objavo kralj Milan še ni odgovoril.

Rusija. Berolinski „Börsen-Courier“ je neki iz zanesljivega vira zvedel, da car noče pritrditi onim svojim svetovalcem, ki silijo na to, da bi Rusija nemudoma oborožila armado z repetirkami in brezdimnim smodnikom. Rekel je, da Rusiji ni tega treba; mir bo ohranjen in Rusija si lahko prihrani denar za tako drage poskuse. — V Moskvi so zopet nihilistiško zaroto zasledili. Neka Olga Bučarsko, 19 let stara uradnica pri brzozjavu, ustrelila je stotnika moskovskega redarstva v trenutku, ko jo je hotel zgrabiti.

Francija. Sovinistiški duh Francozov še vedno ni izmrl. Raznesla se je vest, da bo predsednik Carnot šel v Bruselj obiskat belgijskega kralja in da se bo pri tej priliki sešel z nemškim cesarjem. Vsled tega je navstal po celi Franciji grozen vrišč ter so posebno boulangisti kričali o izdajstvu; celó zmerni republikanci se oglašajo, da je „revanche“ edini za Francijo veljavni evangelij. Znani učencee Gambettov, Reinach, propoveduje, da je boj zoper Nemčijo sveta narodna dedščina! Evropski mir ima jako slabe noge!

Anglija. Vlada se boji prihodnjih volitev. Sedaj poskuša vse, le da bi si naklonila srca prebivalcev. Zaradi tega pripravlja — tako poroča „Times“ — postavo, ki bo v Angliji in Walesu uvedla prosti ljudsko-šolski poduk. Celó radikalna „Pall-Mall-Gaz.“ priznava, da bo vlada s tem zakonom morebiti za sedaj še odvrnila smrtni udarec, ki jej preti vsled agitacije liberalne stranke.

Italija. Vlada je hotela kralju predlagati, na imenuje dvajset novih senatorjev, s katerimi bi bila večina zloglasni postavi o pobožnih ustanovah zagotovljena. Ker je pa ta njena namera hudo razdražila senatorje in se je Crispi zbal, da bi tudi 20 novih senatorjev pri tej razmerah ne zavarovalo še osode zakonu, opustil je ta načrt; menda upa, da bo več dosegel potom otavnav.

Dnevne novice.

(Presvetli cesar) je podelil polkovniku in polveljniku deželne žandarmerije na Štajarskem, gosp. Romanu Grampschisch-u, red železne krone tretje vrste.

(Cepljenje kóz na Kranjskem.) Minister za notranje stvari je z odlokom z dné 31. dec. 1889 v priznanje zaslug za cepljenje kóz podelil prvo premijo v znesku 63 gld. okrajnemu zdravniku g. Rudolfu Lukeschu v Trziči, drugo v znesku 52 gld. okrajnemu zdravniku g. J. Dominiku v Prevojah, tretjo v znesku 42 gld. okrajnemu zdravniku g. K. Peternelu na Vrhuiki. Istim povodom izreka c. kr. deželna vlada javno priznanje okrajnim zdravnikom gg. dr. A. Arkotu v Škofji Loki, Fr. Bachmannu v Ilir. Bistrici in Ed. Globočniku v Cerkljah; dalje zaradi podpore pri cepljenji vsi duhovščini, posebno pa gg. župnikoma Mart. Povšetu v Št. Juriji pri Kranji in J. Novaku v Smledniku; gg. vikarjem J. Primožiču v Vrabčah, M. Kodru na Slapu, Jos. Nakusu v Planini pri Vipavi in Antonu Lenassiju v Colu; gg. učiteljem K. Gasperinu v Vipavi, A. Pernetu v Šturijah, Fr. Mencinu v Gočah in J. Jezeršku v Cerkljah; gg. županoma And. Vavknu v Cerkljah in Fr. Vrtovcu v Št. Vidu; obč. tajniku g. J. Štajerju v Trziči in okr. babici Kristini Berger v Trziči.

(Deželna razstava v Gradci.) Glavni odbor je v svoji seji dné 8. t. m. sklenil, da bo štajarska deželna razstava otvorjena dne 3. avgusta t. l., zaključena pa po preteku dveh mesecev dné 4. oktobra t. l. Začetkoma je bilo določeno, da bo razstava trajala le pet tednov; vsled izrečne želje razstavljavcev so pa dōbo podaljšali. Odbor je stavbene načrte potrdil ter bodo nemudoma pričeli graditi paviljone za rudarstvo, kmetijstvo, planšarstvo, kmetijsko obrt, stroje, lov in ribarstvo. Isto takó bodo že sedaj postavili hleve za živino. Med razstavne predmete so sprejeli tudi etnografsko skupino. Dela za gozdarski oddelek bo štajarsko gozdarsko društvo na lastne troške izvršilo.

(Premiščen) je ž. g. Janez Oblak iz Žirov za kapelana k sv. Jakobu v Ljubljani.

(„Junaki.“) Spisal slovenski mladini Fr. Hubada, c. kr. gimnazijski profesor. I. knjizica. V Ljubljani. Izdala in založila „Družba sv. Cirila in Metoda“. Tisk J. Blaznikovih nasl. 1889. 8° str. 88. Cena 25 kr. (100 izvodov skupaj 20 gld.) — Vrlo

izvaja „družba sv. Cirila in Metoda“ tudi na slovenskem polji nalogo svojo. Stvoriti hoče mladini slovenski — dorasli in nedorasli — knjižnico, razsvetljujočo ji um ter blažečo srce. V precejšnjih skrbéh smo bili radi tega podjetja, ko je predlanskim prišel proslavljat štiridesetletnico vladarjevo I. zvezek. Morda je to prvo, pa tudi jednorodenee, mislili smo si; saj so bila vsem dosedanjim knjižnicam, namenjenim mladeži slovenski, usojena neugodna „fata“. Nista minoli še dve leti, pa evo Vam IV. zvezek v rokah. Bog je dal srečo! Kakor „Franca Jožefa I“ in „Rudolfa Habsburškega“, opisalo nam je tudi „Junake“ izborno pero g. profesorja Fr. Hubada. Kaki junaki so to? — junaki slovenske krvi (jedina izjema je št. 22), junaki, katerim je tekla zibel v bornih kočah slovenskih. Vsak junak Vam je lorov list v dičnem vencu, rože v njem pa so junaške žene in deve slovenske. Ljutim sovražnikom so bili kos naši junaki in junakinje — morilki kugi (1.), deroči vodi (10. po „Novicah“), srditim volkovom (11. spisal Luka Jeran), paganom (15.), Turkom (17. in 19.), Francozom (3., 4., 5., 6., 7., 9., 14., 16., 18., 20., 21. in 24.), Italijanom (2., 8., 12., 13. in 23.). Po sovražniku cenimo junaka. Kaki korenjaki so ti Gorniki, Medvedje, Črnetje, Lazarići, — in kaj naj rečemo o srčnih Blejках? Kri mora vzkipeči našim mladeničem, kadar jim bodo čitajočim stopale pred oči te hrabre, neupogljive postave. Ne treba nam prevajati de Amicisa, Hubadovi „Junaki“ naj bodo naš „Cuore“, ki naj utrjuje v srcih mladini naši vero v previdnost božjo, katera je že iz tolikih nezgod rešila narod naš; bodri naj jo k hrabrim činom za Boga in vladarja; uči naj jo ljubiti domovino slovensko, zemljo našo, napojeno s krvjo njenih sinov. „Oh, tuje, tuje nam zemlje s krvjo smo mi gnojili.“ — tožijo s pesnikom naši „Junaki“, a pristavljajo hkrati: „Kar smo prisegli svojem cesarju, tega se držimo do smrti“ (str. 26.). Za kōga so umirali slovenski junaki: Odgovorite Vi, ki sumničite pri vsaki priliki zvestobo slovenskega naroda. Odkar stoji Avstrija, kri slovenska malodane sleherno desetletje teče za njenega vladarja. — Knjizico krasé tri slike: „Blejsko jezero“, — „Ernest Železni pred Radgono“, — „Bo pri Črnuškem mostu leta 1813“. — Družbo sv. Cirila in Metoda in gosp. pisatelja prosimo, da nam skoro podasta II. zvezek „Junakov“, rodoljube slovenske pa, da še brže pokupijo I. zvezek.

(V Borovnici) je včeraj zjutraj okolu 5. ure vlak povozil železničnega sprevodnika.

(Stanovanja v šolskih poslopih.) Vlada je izdala naredbo, s katero prepoveduje ravnateljem in služabnikom državnih šol, ki imajo stanovanja v šolskih poslopih, da ne smejo nikogar jemati na stanovanje ali hrano; le v posebnih slučajih more deželni šolski svet dovoliti izjemo.

(Influenca.) Deželna bolnišnica ljubljanska je prenapolnjena bolnikov za influenco. — V Gradci jih je od 5. do 12. t. m. zbolelo 1775. — V Budimpešti je za to boleznijo umrl Marko grof Pejačević, star 71 let. — V Karlovcu je zbolelo do 300 oseb. Ljudske šole so zaprli. — V Serajevu ima skoraj vsaka hiša bolnika. — V Pragi bolezen pojenjuje. — V Krakovu je bolnih do 60% prebivalstva; več jih je umrlo za pljučnico. — V Atenah razsaja posebno med vojaki.

(Razpisano) je na štirirazrednici v Trziči drugo učiteljsko mesto s plačo 500 gld., oziroma tretje mesto s plačo 450 gld. Prošnje do 25. t. m.

(Iz c. kr. poštnih hranilnic.) Odkar imenovani zavod obstoji, je naš list redno vsaki mesec objavljaj podatke o dotičnem delovanju in prometu, vrh tega smo priobčevali še črtice iz letnega izvestja. Isto nameravamo tudi letos. Za sedaj imamo pred seboj okrožnico z računom za mesec december. V uradnem delu se objavlja, da bodo zavarovalnice delavcev onesrečencem deleže izplačevale skoz poštne hranilnice potom čekovnim. Plačilna nakaznica bode ob enem veljala v ime dokaza, da je zavarovani onesrečenec še pri življenji. Za vdove onesrečencev bode uradnikom za vodilo farni ali občinski urad imel potrditi, da se vdova ni zopet omožila, obzirom na descendente bo pa občinski urad moral potrjevati, da li so isti podpore še potrebni. Za tem sledi izkaz o prometu. Minolega meseca vložilo se je v varčevalnem prometu 88.058krat za 1.348.059 gld., a v čekovnem 498.801krat za 71.099.288 gl., skupaj 72.447.348 gld.; od tega v obeh prometih na Štajarskem 29.916krat za 2.809.455 gld., na Koroškem 8230krat za 710.959 gld., na Kranjskem

8335krat za 674.431 gld., na Primorskem (Istra-Gorica-Gradiška-Trst) 9435krat za 1.252.664 gld. Vrnili so 161.897krat za 72.962.217 gld.; od tega pride na Štajarsko 4981krat za 1.430.502 gld., na Koroško 1048krat za 241.434 gld., na Kranjsko 914krat za 259.841 gld., na Primorje 3061krat za 1.318.942 gld. Od dne 12. januarja 1883, ko je hranilnica začela poslovati, vložilo se je 26.195.589krat skupaj za 2.896.751.993 gld. 36 kr. izvzelo pa 7.747.476krat v skupnem znesku 2.847.299.184 gld. 8 kr., v blagajnici je preostalo čistih 49.452.809 gld. 28 kr. Vložnih knjizic je med ljudstvom 719.431, čekovnic 16.046, a rentovnic 9498 v vrednosti 9.294.970 gld. Med izplačili nabaja se znesek 11.964.325 gld., za kar je urad vložnikom na zahtevanje kupil in odposlal vrednostnih listin. Število vložnikov je decembra narastlo za 4465 oseb v varčevalnem oddelku, za 164 v čekovnem in za 75 v clearing-prometu. Izmed knjizic po naših krajih izdanih je ena v zgubo prišla v Beljaku, velja 1 gld., vložnik bo, če stare ne najde, novo knjizico dobil dné 21. t. m. Pošto z nabiralnico dobil je kraj Trnova pri Gorici. Neuradni del okrožnice objavlja črtice o poštni hranilnici na Ogerskem, Francoskem, Taljanskem, Nizozemskem. Kdor bi si iste želel pobliže ogledati, postregel bode rad vsak poštni uradnik. Saj je vodstvo hranilnice poštnemu osebju opetovano priporočalo, naj z okrožnicami vstreza duhovnikom, učiteljem, županom in drugim osebam, ki se zanimajo za poštne hranilnice.

Raznoterosti.

— Nevarnost. Ob nabrežji pri morskem kopališči Espihu na Portugalskem dan za dnevom opazujejo, kakó morje neprestano prodira, takó da bo mesto Espihu v kratkem času popolnoma s površja zginilo. Tudi na drugih krajih nabrežja preti ista nevarnost, takó da je do danes nad osemtisoč oseb brez strehe. Učenjaki razlagajo to prikazen takó, da se je od „Golf-reke“ v Atlantskem oceanu odtrgal jeden del, ki teče sedaj v južno-iztočni smeri. To bo vplivalo tudi na obnebjbe Iberijskega poluotoka.

— Vseučilišča v Nemčiji. V tekočem polletju je na 21 nemških vseučilišjih 29.007 dijakov, in sicer v Berlinu 5731, v Monakovem 3473, v Lipskem 3453, v Halli 1657, v Würzburgu 1610, v Vratislavi 1307, v Tübingenu 1224, v Bonnu 1223, v Heidelbergu 952, v Erlangenu 948, v Strassburgu 936, v Freiburgu 925, v Göttingenu 854, v Marburgu 783, v Königsbergu 780, v Greifswaldu 766, v Giessenu 566, v Jeni 560, v Kielu 502, v Monastiru 405 in v Rostveku 346.

— Hiše od sladorja. „Cosmos“ poroča, da je največji slaščičar v Ameriki, ki biva v Washingtonu, izumil neko sredstvo, s katerim nareja slador trši in belejši od najboljšega marmeljnja. Ta Američan je predlagal, da hoče na svoje troške od tega sladorja dozidati poslopje k „beli hiši“ v Washingtonu.

— Novo puško bodo tekom letošnjega polletja dobili vsi domobranski oddelki. Oni domobranci, ki niso bili lansko leto poklicani k izredni orožni vaji, udeležiti se bodo morali letos, da se privadijo novi repetirki.

— „Cronaca nera“, protiverski škandalni list v Rimu, je moral prenehati. Ista usoda je poprej zadela enaki časopis „Satanas“.

— Svetovno razstavo v Berlinu bodo osnovali leta 1897; to leto bo Nemčija praznovala stoletnico rojstvenega dne cesarja Viljema.

— Most se je podrl čez reko Ohio v Ameriki med Louisvillom in Jeffersonvillom; mrtvih je bilo 14 delavcev.

— 12092 kg slonove kosti so pripeljali v Antverpo za prihodnjo dražbo.

— Boj z medvedom. Iz Belegrada se poroča: V okraji vranjskem sta dné 7. t. m. dva medveda napala tri kmete v gozdu ter jih po hudem boji popolnoma raztrgala.

— Influenca. O podobni bolezni l. 1580 piše „kronika mesta Meiningena“: „V septembru je razsajala strašna kužna bolezen, katero so zdravniki imenovali ‚febrim malignam cum catharo‘, zgozdinarji pa ‚španski ovčji kašelj‘. Po vsi Evropi se je hitro razširila ter napala skoro vse ljudi. Vročina, hripavost in bolečine v prsih so bila znamenja te bolezni. Umrlo je za to boleznijo le malo ljudi.“

— Antipyrin in phenacetin. Kr. okrožni fizik v Barmenu, dr. Strauss, je izdal nastopno svari: „Resno svarim občinstvo, naj ne jemlje samovoljno phenacetin in antipyrin proti influenzi, ker te zdravili sta le v posebnih razmerah rabljivi, sicer pa zelo škodljivi.“ Preveč antipyrina provzročuje slabosti in nahuho.

— Stoletnica. Dne 20. februarja 1890 bode sto let, ko je bila ogerska krona prenešana z Dunaja na Ogrsko. V Budimpešti nameravajo ta dan slovesno praznovati.

— **Mrtva roka.** Kardinal Simor je v minulem letu razdelil nad 160.000 gl. v dobrodne namene.

— **Soproga Gladstone-jeva** je stara 78 let ter je še trdna na telesu in duhu. Malokatera gospa take starosti toliko deluje v javnosti. Svojega soproga je spremljala na vseh njegovih političnih potovanjih, podpirala vsa ženska društva in se zanimala posebno za s cizjalno gibanje.

Narodno gospodarstvo.

Osuševanje ljubljanskega barja.

Poročilo deželnega poslanca Fr. Povše-ta v XV. seji deželnega zbora.

Važno za nas je posebno, da so ti večaki izrekli, da je vzrok zopetnim povodnjim:

1. Ker Gradašica in Mali graben zasipljeta Ljubljanico s prodovjem in peskom.

2. Ker sip iz Malega grabna voda zanaša celo v Gruberjev kanal, v katerega tudi z Golovec prst in kamenje prihaja.

3. Ker je vsled poglobočenja Ljubljanice in Gruberjevega grabna dobila voda nižji odtok, a vsled tega se je tudi barje od leta do leta nižalo toliko bolje, ker so rezali na njem šoto in potem ga preoravali, s tem pa sploh ga rahljali.

4. Ker gozde na barje krogom obdajajočih gorah tako grozno posekavajo.

Zal, da je vsemu temu tudi nekaj pripomoglo to, da se mečejo v strugo Ljubljanice in v Gruberjev kanal odpadki, čepinje itd., kar zadržuje redni odtok.

Vsakdo more takoj iz teh izrekov sklepati, kaj je storiti, da se stvar zboljša. Prva skrb mora tedaj biti, da se tako vredita Mali graben in Gradašica, da ne bodeta več zasipala Ljubljanice.

Naj navajam še, da ima Ljubljana nad izlivom Gradašice tako mali padeč, da pri mali vodi tam kar popolnoma zastaja. Tam so nakupičene velike mase sipa in te uplivajo, da nastopa voda nazaj na barja površje. Dokler se torej ne vredita ta stranska pritoka, zaman bo vse, ker ponavljali se bodo taki nedostaki, kakor sedaj po zboljšavnih delih iz l. 1860.

Skrbljeno je za to, da se bodo vsi stranski pritoki, katerih je 34, vredili. Ti pritoki delijo se v dve vrsti in sicer v take, ki le odpeljavajo močo sploh, in v take, ki donajajo tudi prodovje, kakor Mali graben in Gradašica ter tudi Iška.

Največje važnosti so torej ti poslednji, in z zadovoljstvom omenjam, da se bodo, oziroma da se že vsled naročila slavnega c. kr. kmetijskega ministerstva po c. kr. gozdno-tehniškem uradu za zgradbe hudournikov ti potoki preiskujejo ter da se bodo uravnali po načrtu, s katerim se bo zabranilo, da ne bode več prodovina prihajala iz stranskih dolin v Ljubljano.

Nadalje prevažno vprašanje je, kako globoko meroma leži plast močvirskega blata in glin, ki je ravno za poljedelstvo najpripraviša. Veščaki izrekli so se soglasno, da se velika voda, kakoršna je o povodnjah, zniža za 0,5 m v glino, tako da bi velike vode stale 1 m pod ničlo vodomerne cesarskega kola. To je vsekako, rekel bi, temelj vsej stvari, ker le, če se ta res dobro reši, bo osuševalno delo trajno in uspešno. Zato je projektant inženjer Podhagsky pravo storil, da je namesto na vsakem km² po jedno vrtanje izvršil, kakor se je v tehničnih ponudbenih pogojih zahtevalo, torej ker obsega barje okoli 15.000 ha na 150 krajih, izvršil 749 vrtanj, ker lega šote ni povsod enaka. S tolikim vrtanjem pa je tudi lega spodnje zemlje kolikor najbolj mogoče natanko določena, in smemo pomirjeni biti, da je projektant prav določne poizvedbe gledé lege spodnje zemlje izvršil. Ravno tako se je od Malega grabna doli do fužin premerjenje vršilo in zmerili so se profili na vsakih 18-9 m ter se potem zaznamovali v te profile obrežni zidi, tlakovi in druge stavbe. Jedna stvar je gotova in se sme na vsak način trditi, da bode nevarnost povodnji odstranjena na vsem barji, ako se stanje najvišje vode zniža za 2 m in ako se izvrše projektirana dela. Na dalje se tudi sme pričakovati, da se bode skoro 2/3 spodnje zemlje s časom odkrilo in spremenilo v rodovitna polja.

Omenjati mi je nadalje, da so večaki mnenja da ne bode treba Ljubljanice vrvnati, dokler se vije po barji, in naj navajam le to, da ima Ljubljana ondot silno globoko strugo. Prav tako so večaki za to, da ni treba izravnati vseh pritokov, pač pa paziti na vredbo ustja, to je izliva teh pritokov v Ljubljanico. Treba bo torej napravljati zajez — nekakih pragov pri ustju, ker struga Ljubljanice bo potem za 2 m nižja.

Gledé vrvnave Cornovec menijo, da bi bil prevažen za osuševanje in da je mogoče ga stalno vrediti.

Navajajo k 10. vprašanju, koliko škodujejo predori skozi južne železnice ježe, kako zastaja voda vsled tega. Na 11. vprašanje odgovorili so, da so našli dno struge Ljubljanice vzdigneno v napet hrbet, ki je pri Fužinah in ob Kodeljevem prekopu večinoma skalovit, odtod da vodom brani hitro odhajati. Zelo malo strmeča ima tudi Gruberjev kanal. Zato je glavna naloga, da se:

1. Ljubljanici poniža struga in to od ustja Malega grabna do kraja, kjer se zopet vanjo izliva Gruberjev graben,

2. prav tako treba ponižati oziroma razširiti Gruberjev kanal, kar gledé razširjenja pri Ljubljanici skozi mesto ni mogoče izvršiti.

Važno je nadalje, da so večaki izrekli, da se more struga Ljubljanici skozi mesto znižati za 1 m, ako bi se kopal tako, da bi globanja bila neškam podobna, ker tu treba paziti, da ne bi kvare bilo mestnim poslopjem ob bregovju.

Projektant Podhagsky je celo mnenja, da se sme struga za 1,37 m ponižati. Hradecki-jevemu mostu bi to znižanje ne škodovalo, ker leže njegovi temelji tako globoko, da bi stali še vedno pod novim dnom reke Ljubljanice. Tudi Frančiškanskega mosta temelji so globokejši, kakor novo znižano dno struge.

K 13. vprašanju izjavljajo se večaki, da je treba Vodmatski jez podreti, ako se hoče Ljubljani struga dobro ponižati.

Gledé 14. vprašanja so mnenja, da niže pod ustjem Gruberjevega grabna ne treba vrvnati Ljubljanico, ker ima tam doli velik strmec.

Da se pa Gruberjev graben zniža in razširi, menijo večaki, da se mu struga že tam, kjer se cepi od Ljubljanice, zdanja struga zniža za 1 m, prav tako pod Dolenjske ceste mostom in da se od mostu nadalje grabnu dá večji strmec.

Važno je za nas gledé mesta Ljubljane, kako se izrekajo večaki. Ako se struga Ljubljanici in Gruberjevemu kanalu zniža v tacem razmerju drug k drugemu, v kakoršnjem sta bila ob tistih časih iz l. 1860 znižana, da je namreč struga Ljubljanice ležala 0,5 m niže od struge Gruberjevega grabna tam, kjer se cepi od Ljubljanice, da bode vedno tudi ob mali vodi prihajalo v Ljubljano skozi mesto dovolj vode, ter da sploh ni treba še posebne zatvornice pri Gruberjevem kanalu.

V 27. vprašanju pokazali so nam večaki, kako treba in po katerih načelih izdelati glavni načrt in prav po teh navodilih je izdelal ves načrt inženjer Podhagsky.

Iz tega projekta je najvažnije vedeti, koliko vode bi se v 1 sekundi odvajati moglo ob velikih vodah po obeh strugah, in sicer koliko naj bi se odvajalo vode po Ljubljanici skozi mesto in koliko po Gruberjevem grabnu. Po natančnih preiskavah izračunil je projektant 470 m³ vode v 1 sekundi, in sicer da bi je odvajal Gruberjev graben 260 m³, Ljubljana pa 210 m³. Po tem načrtu znašali bi troški 1.578.730 gl., in Gruberjev kanal moral bi 40 cm biti globočji, nego bi imela biti prihodnja struga Ljubljanice, a to bi bilo osodepolno za mesto ljubljansko in to zaradi zdravstvenih razmer. Zato je slavno c. kr. ministerstvo naročilo projektantu izdelati drug, tako imenovani alternativni načrt, po katerem bi se večja množina vode odvajala po Ljubljani. Po tem projektu pa bi stali troški 1.798.730 gl.

Ta velika svota vplivala je na to, da so udeleženi krogi si prizadevali znižati svoto, in tako je prišlo, da je enketa dne 25. januarja 1888 izrekla se, naj se projekt izdela z določbo le 400 m³ vode odtoka v 1 sekundi. Pa povodenj od dne 20. marca 1888 in izreki tukajšnjega vladnega tehniškega urada pokazali so komisiji, da treba tudi za čas največjih povodeni misliti in prirediti mogoči odtok, ter je enketa dne 25. aprila 1889. sklenila, da ostane za Ljubljano, kolikor je je po mestu in za Gruberjev graben alternativni načrt neizpremenjen.

(Dalje sledi.)

Telegrami.

Dunaj, 13. januarija. V današnji seji pravne konferencije so posvetovanje o deželnem kulturnem svetu nadaljevali ter potem vprašanje o jeziku samoupravnih oblastnj razpravljali. Prihodnja seja jutri.

Zagreb, 13. januarija. Zaradi hripe je deželni zbor od 10. dne januarija do 20. dne februarja preložen.

Sofija, 13. januarija. Hripa se hitro razširja. Več vojakov je umrlo.

Pariz, 14. januarija. Listi enoglasno obsojajo postopanje Anglije zoper Portugal; pravijo, da s tem ruši berlinske dogovore.

Charleroi, 14. januarija. Zbor delodajalcev je tiritatve delavcev sprejel: Delavsko dōbo so skrčili za eno uro na dan ter bodo plače polagoma zvišali. Štrajk je končan; v sredo bodo zopet pričeli delati.

Madrid, 14. januarija. Zadnje izvestje: Kralju se nepremenjeno in stalno boljša.

New York, 13. januarija. Brzjavka iz San-Francisca poroča: Parnik „Duburg“ se je na potu od Singapura v Amony s 400 kitajskimi potovalci potopil.

Umrli so:

10. januarija. Marija Prine, ključarjeva hči, 14. mez. Hrenove ulice 16, eclampsiae.

12. januarija. Ježef Rihar, uradni sluga, 53 let, Reber 6 jetika. — Meta Cunder, kramarica, 67 let, Valvazorjev trg 4, Brighthova bolezen na obistih.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Vetar	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
		zrakomera v mm	toplomera po Celziju			
13.	7. u. zjut.	734 9	-3·4	sl. vzh.	megla	0·00
	2. u. pop.	736 2	2·8	sl. zap.	jasno	
	9. u. zveč.	739 3	0·0	"	"	
Srednja temperatura -0·2° za 2·4° nad normalom.						

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

14. januarija.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	88 gl. 20 kr.
Srebrna " 5% " 100 " 16%	88 " 40 "
5% avstr. zlata renta, davka prosta	110 " 10 "
Papirna renta, davka prosta	101 " 95 "
Akcije avstr.-ogerske banke	931 " " "
Kreditne akcije	327 " 40 "
London	117 " 85 "
Srebro	— " — "
Francoski napoleond.	9 " 32 "
Cesarski cekini	5 " 53 "
Nemške marke	57 " 60 "

Kri čistilne kroglice

so se vselej sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobolu, navalu krvi, otrpnenih udih, skaženem žolodol, pomanjkanji slasti do jedij, jetrnih in obistnih boleznih, in presegajo v svojem učinku vsa druga v reklamah toliko proslavljena sredstva. Ker to zdravilo izdeluje lekarna sama, velja jedna škatlja samo 21 kr., jeden zavoij s 6 škatljami 1 gl. 5 kr. — Prodaja

LEKARNA TRNKOCZY

(5) zraven rotovža v Ljubljani.

Razpošilja se vsak dan s prvo pošto.

Trgovski pomočnik (3-3)

18 let star, z dobrimi spričevali išče službo premeniti. — Natančneje pové upravništvo „Slov.“

Katranove pastile lekarja Piccoli-ja

v Ljubljani presezajo v svojem učinku vse podobne izdelke. Izvrstno sredstvo so proti kašlju, hripavosti, boleznim v ratu, bronhija in pljuč. Škatlica 25 kr. Vnanja naročila izvršujejo se z obratno pošto. (6)

Ivan Kregar,

izdelovalec cerkvenega orodja in posode
Rimska cesta št. 11, Ljubljana,

naznanja prečast. duhovščini in sl. občinstvu, da je otvoril

pasarsko delalnico

ter se priporoča v izdelovanje najraznovrstnejšega cerkvenega orodja, kakor: monštrano, oiborjev, kelihov, tabernakelnov, svečnikov, lestencev (lustrav) itd., katero obljubi izvršiti po najnovejši obliki, po poslanih vzorcih ali lastnem načrtu poštno, lično, trpežno in po najnižji ceni.

Sprejmlje tudi staro orodje v popravu in prenovljenje, posrebuje in pozlatuje v ognju. (4)

Ilustrovani ceniki so zastoj in franko na razpolago.

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne

vizitnice

po nizki ceni.

ZABAVI IN POUKU.

Izhaja po jedenkrat na mesec.

DOM
in
SVET

Za celo leto 2 gl.
Za pol leta 1 gl.

ZABAVI IN POUKU.

Izdajatelj: Matija Kolar.

Odgovorni vrednik: Ignacij Žitnik.

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.